

Comparative analysis of social networks of rural cooperatives in Kermanshah province

Mousa Aazami*¹, Mehrdad Pouya², Javad Moradi Mardon-Negari³

1. Associated Prof., Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.

2. Assistant Prof., Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.

3. MSc. of Rural Development, Department of Agricultural Extension and Education, Faculty of Agriculture, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran.

CITATION: Aazami, M. Pouya, M. & Moradi Mardon-Negari, J. (2023) Comparative analysis of social networks of rural cooperatives in Kermanshah province, *Journal of Cooperation and Agriculture*, 12(46), 37-59. (In Persian).

DOI: <https://doi.org/10.22034/AJCOOP.2023.349146.1786>

ARTICLE INFO

Keywords:

- Social network
- rural cooperative companies
- Social capital

Received:

26 June 2022

Revised:

23 February 2022

Accepted:

24 June 2023

Available online:

30 August 2023

ABSTRACT

Context and purpose : Rural and agricultural cooperatives are one of the most ubiquitous institutions in different societies; however, their network structure has been less investigated. This research was carried out with the aim of analyzing the situation of rural cooperative companies in Kermanshah province and based on the social network analysis methodology to identify the weaknesses and strengths of the companies by comparing the top companies with the normal ones.

Methodology/approach: This research is of applied type and in the group of analytical-descriptive studies. Its statistical population includes members of the board of directors, CEO and inspectors and experts of 20 rural cooperative companies in Kermanshah province. After in-depth library studies, the main tool for collecting the required data and information was a questionnaire made by the researcher, and the reliability and validity of the tools were ensured by using Cronbach's alpha coefficient and content validity.

Findings and conclusions: Findings of correlation coefficient of organizational dynamics ($r = 0.31$), sense of belonging and empathy ($r = 0.28$), behavioral style ($r = 0.35$), social level ($r = 0.32$), social trust ($r = 0.30$), social participation ($r = 0.32$) and social relations ($r = 0.37$) with the cooperatives' performance were positive and meaningful. The results of variance analysis showed that these variables had a significant effect on the performance of cooperatives and were able to predict about 59.6% of the performance changes of both groups of cooperatives under study. Also, the effect of the mentioned variables on the performance of the company was different between successful and unsuccessful cooperatives.

Originality: The current research had a different view on the category of rural cooperatives. It analyzed the structure of the social network as a new topic in these institutions and takes into account its current situation. In addition, it compares the state of relations and social network in two superior or successful and unsuccessful cooperative groups in the studied area.

EXTENDED ABSTRACT

Context and purpose : Rural and agricultural cooperatives are one of the most comprehensive and popular institutions in different societies. The problem that this research aimed to address was the need to analyze the existence and establishment of the social network and its components in such cooperatives. Its necessity is because firstly, cooperatives are one of the most comprehensive people's organizations in the study area, and secondly, many researches have been conducted on rural cooperatives in this region in different dimensions in the past in this region and similar regions but it seems that it is necessary to study the comparative study between the top cooperatives and others from a holistic point of view using social network analysis. With this description, this research analyzes the situation of rural cooperative companies in Kermanshah province based on the methodology of social network analysis and finally to identify the weaknesses and strengths of the companies by comparing the top companies with the normal ones

Methodology/approach: The research was an applied type and in the analytical-descriptive study group, which was carried out by survey or field method. The studied area is Kermanshah province, which has a total of 20 top rural cooperatives. The statistical population of this research includes board of director's members, CEOs and inspectors and experts of selected rural cooperative companies. In addition to in-depth studies of the library and documents related to the subject of the study, the main instrument for collecting the required data and information was a researcher-made questionnaire, the reliability and validity of the tools were checked using Cronbach's alpha coefficient and content validity, and the results showed acceptable reliability and validity.

Findings and conclusions: Findings of the correlation coefficient of organizational dynamics ($r=0.31$), sense of belonging and empathy ($r=0.28$), different behavior style ($r=0.35$), different social level ($r=0.32$), social trust ($r=0.30$), social participation ($r=0.32$) and social relations ($r=0.37$) are positive and significant with the performance of cooperatives. To predict the performance of cooperatives based on the variables of organizational dynamics, sense of belonging and empathy, different behavioral style, different social level, social trust, social participation and social relations, stepwise regression method was used. The results of variance analysis show that organizational dynamics, sense of belonging and empathy, different behavioral style, different social level, social trust, social participation and social relations have a significant effect on the performance of cooperatives and these variables are able to predict about 59.6% of the changes of the performance of cooperatives. Also, the effect of these variables on the performance of the company is different between successful and unsuccessful cooperatives.

Originality: This research has a different view on the category of rural cooperatives and that is, it analyzes the situation of the contingency network as a new issue in these institutions and takes into account its current situation. Moreover, it compares the state of relations and social network in two superior or successful and unsuccessful cooperative groups in the studied area. These issues can be exploited and used for the expansion of cooperation and the new goals and missions of this department for the managers and those involved, and it will provide the basis for creating and strengthening the network of members in similar events in the rural areas of the country.

*Corresponding author

E-mail addresses: M.aazami@basu.ac.ir (M. Azami), M.pouya@basu.ac.ir (M. Pouya), Jmorady97@gmail.com (J. Moradi Mardon-Negari).

تحلیل تطبیقی شبکه اجتماعی شرکت‌های تعاونی روستایی استان کرمانشاه

موسی اعظمی^{۱*}، مهرداد پویا^۲، جواد مرادی مریم‌نگاری^۳

۱. دانشیار، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.
۲. استادیار، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.
۳. دانش‌آموخته دوره کارشناس ارشد رشته توسعه روستایی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

استناد: اعظمی، موسی، پویا، مهرداد و مرادی مریم‌نگاری، جواد. (۱۴۰۲). تحلیل تطبیقی شبکه اجتماعی شرکت‌های تعاونی روستایی استان کرمانشاه. فصلنامه تعاون و کشاورزی، ۱۲(۴۶): ۳۷-۵۹.

DOI: <https://doi.org/10.22034/AJCOOP.2023.349146.1786>

چکیده

زمینه و هدف: تعاونی‌های روستایی و کشاورزی یکی از فراگیرترین نهادهای مردمی در جوامع مختلف هستند؛ اما ساختار شبکه‌ای آنها کمتر مورد بررسی قرار گرفته است. این پژوهش باهدف تحلیل وضعیت شرکت‌های تعاونی روستایی استان کرمانشاه و در ادامه بر اساس روش‌شناسی تحلیل شبکه اجتماعی برای شناسایی نقاط ضعف و قوت شرکت‌ها از طریق مقایسه شرکت‌های برتر با عادی اجرا شد.

روش‌شناسی/رهیافت: این تحقیق از نوع کاربردی و در گروه مطالعات تحلیلی-توصیفی می‌باشد. جامعه آماری آن شامل اعضای هیئت‌مدیره، مدیرعامل و بازرسان و کارشناسان ۲۰ شرکت تعاونی روستایی استان کرمانشاه است. پس از مطالعات عمیق کتابخانه‌ای، ابزار اصلی گردآوری داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز پرسشنامه محقق ساخته بود که پایایی و روایی ابزارها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و روایی محتوا تأمین شد.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: یافته‌های ضریب همبستگی پویایی سازمانی ($r = 0/31$)، احساس تعلق و همدلی ($r = 0/28$)، سبک رفتاری متفاوت ($r = 0/35$)، سطح اجتماعی متفاوت ($r = 0/32$)، اعتماد اجتماعی ($r = 0/30$)، مشارکت اجتماعی ($r = 0/32$) و روابط اجتماعی ($r = 0/37$) با عملکرد تعاونی‌ها مثبت و معنادار بود. نتایج تحلیل واریانس نشان می‌دهند که این متغیرها اثر معنی‌داری بر عملکرد تعاونی‌ها داشته و در مجموع قادر به پیش‌بینی حدود ۵۹/۶ درصد از تغییرات عملکرد هردو گروه تعاونی‌های مورد مطالعه هستند. همچنین تأثیر متغیرهای ذکر شده در عملکرد شرکت در بین تعاونی‌های موفق و غیر موفق متفاوت است.

اصالت/نوآوری: پژوهش حاضر نگاهی متفاوت به مقوله تعاون و تعاون روستایی دارد و آن اینکه به تحلیل وضعیت شبکه اجتماعی به عنوان مبحثی نوین در این نهادها می‌پردازد و وضعیت موجود آن‌را مورد توجه قرار می‌دهد. علاوه بر این، به مقایسه تطبیقی وضعیت روابط و شبکه اجتماعی در دو گروه تعاونی برتر یا موفق و ناموفق در منطقه مورد مطالعه می‌پردازد.

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

- شبکه اجتماعی
- شرکت‌های تعاونی روستایی
- سرمایه اجتماعی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۴/۰۵

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۱۲/۰۴

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۰۴/۰۳

تاریخ برخط:

۱۴۰۲/۰۶/۰۸

*نویسنده مسئول

پست الکترونیک: M.aazami@basu.ac.ir (م. اعظمی)، M.pouya@basu.ac.ir (م. پویا)، Jmorady97@gmail.com

(ج. مرادی مریم‌نگاری).

شفافیت در فعالیت‌ها و بخصوص عملکرد مدیریتی شرکت‌ها می‌شود. ایجاد شرکت‌های تعاونی در مناطق روستایی نیز آثار و فواید متعددی را به دنبال دارد. به‌عنوان نمونه می‌توان به نتایج مطالعه‌ی آیوادی و همکاران^۱، اشاره کرد که نقش تعاونی‌های روستایی را در گسترش فناوری‌های نوین در سطح مزارع مورد مطالعه قراردادند و به این نتیجه رسیدند که تعاونی‌های تولید موجب بهره‌برداری مطلوب از منابع و ظرفیت‌های موجود شده و نتایجی همچون؛ افزایش راندمان تولید، افزایش درآمد، بهبود امنیت غذایی، امنیت زیست‌محیطی و بهداشتی و کنترل میزان مصرف نهاده‌های کشاورزی را با خود به همراه دارد (Ayoade et al, 2012). کروزت، نقش تعاونی‌های تولید روستایی را در ایجاد فرصت‌های اشتغال و همچنین ارائه مراقبت‌های بهداشتی، آموزش و پرورش، آب آشامیدنی، جاده‌ها و دسترسی به بازار برجسته نموده و معتقد است که تعاونی‌های روستایی قدرت بیشتری به گروه‌های آسیب‌پذیر و حاشیه‌ای در روستا می‌دهد (Crozet, 2011).

شرکت‌های تعاونی روستایی به تدریج از بیش از ۵۰ سال پیش در روستاها تشکیل شده، اما نتایج تحقیقات متعدد نشان داده که آن‌ها با مشکلات و چالش‌های متنوعی در زمینه‌های مختلف ساختاری و عملکردی مواجه بوده‌اند. برخی از این مشکلات به مسائل درون محیط روستا مربوط بوده و برخی نیز ناشی از ضعف عملکرد درونی تعاونی‌ها و ادارات مربوط است. این چالش‌ها و مشکلات موجب گردیده که این تعاونی‌ها عملکرد قابل‌انتظار را نداشته و یا به عبارتی عملکرد ضعیفی داشته باشند. یکی از دلایل اصلی این وضعیت

مناطق روستایی و بخش کشاورزی نقشی حیاتی در رشد و توسعه اقتصادی کشور دارند؛ زیرا این مناطق علاوه بر تأمین امنیت غذایی، در فراهم آوردن بازار برای کالاهای صنعتی، ایجاد اشتغال و به دست آوردن ارزش خارجی نقشی محوری ایفا می‌کنند؛ بنابراین، توسعه روستایی بخش جدایی‌ناپذیر از توسعه اقتصاد ملی محسوب می‌شود (Cadgar et al, 2016; Haseen & Khan, 2011). تحقق توسعه روستایی نیز در گروه مشارکت جمعی و فعالیت‌های گروهی مردم این مناطق و بهبود و ارتقای نقش تشکل‌های مردمی است. لذا، گسترش سازمان‌های مردم‌نهاد از جمله تعاونی‌ها راهی کارآمد و تعیین‌کننده در تلفیق امکانات موجود از طریق همیاری و دستیابی به اهداف مشترک می‌باشد (Rahimi, 2006). تعاونی‌های روستایی نقش بارزی در زندگی مردمان روستایی داشته و به‌طور مستقیم در کاهش فقر از طریق پیشرفت اقتصادی و اجتماعی اعضا و به‌طور غیرمستقیم، از طریق تحرک اقتصادی و توسعه پایه‌های اجتماعی جوامعی که در آن به فعالیت می‌پردازند، تأثیرگذار بوده‌اند (Reed & Hickey, 2016). سیاست‌گذاران و صاحب‌نظران، تعاونی‌های روستایی را به‌عنوان ابزاری اساسی برای تسهیل تبادل اطلاعات، بهبود مشارکت، نوآوری و دسترسی به بازار برای خرده‌فروشان مزرعه معرفی می‌کنند (Fischer & Qaim, 2012; Bernard & Spielman, 2009). در همین راستا وانی (Vani, 2011) معتقد است مشارکت از طریق تعاونی‌ها، موجب بالا رفتن سطح ارتباطات، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری،

^۱. Ayoade, Akintonde & Oyelere

اقتصادی-اجتماعی برای متصدیان و مسئولان فراهم سازد؛ بنابراین، مسئله‌ای که این تحقیق در پی آن است ضرورت تحلیل وضعیت وجود و استقرار شبکه اجتماعی و مؤلفه‌های آن در این گونه تعاونی‌ها است. از این جهت اولاً تعاونی‌ها از فراگیرترین شکل‌های مردمی در منطقه مورد مطالعه هستند و دوم اینکه، درباره تعاونی‌های روستایی در این منطقه پژوهش‌های بسیاری در ابعاد مختلف در گذشته در این منطقه و مناطق مشابه انجام شده است؛ و ضرورت دارد که مطالعه تطبیقی بین تعاونی‌های برتر و سایرین از دیدگاه کل‌نگرانه با استفاده از تحلیل شبکه اجتماعی مورد مطالعه قرار گیرد. با این وصف، این پژوهش باهدف تحلیل وضعیت شرکت‌های تعاونی روستایی استان کرمانشاه بر اساس دیدگاه روش‌شناسی تحلیل شبکه اجتماعی و درنهایت شناسایی نقاط ضعف و قوت شرکت‌ها از طریق مقایسه شرکت‌های برتر با عادی به مرحله اجرا درمی‌آید.

مبانی نظری

مرور اجمالی ادبیات مرتبط توسعه روستایی نشان می‌دهد که نهادهای اجتماعی به‌طور اعم و تعاونی‌ها به‌طور اخص، سرمایه اجتماعی را پدید آورده یا ارتقاء بخشیده و دست‌یابی به هدف‌هایی را که در نبود آن‌ها غیرممکن و یا پرهزینه بوده، ممکن و تسهیل می‌کنند به‌گونه‌ای که عضویت در سازمان‌های اجتماعی مانند تعاونی‌ها موجب افزایش قابل‌توجه میزان سرمایه اجتماعی می‌شود. در این تحقیقات همچنین به این نتیجه رسیده‌اند که میزان سرمایه اجتماعی اعضای تعاونی‌ها، نقش مثبت و تأثیرگذاری بر تصمیم‌گیری بهتر آنان، اعمال مدیریت به شکل مطلوب و افزایش مشارکت‌های تولیدی داشته است. بدیهی است، اصل

عدم توجه به شبکه ارتباطات اجتماعی و فقدان استقرار نظام شبکه بین مراکز تعاونی در مناطق مختلف کشور یا یک منطقه بخصوص است. این در شرایطی است که تجارب و شواهد موجود مؤید استقرار چنین ساختاری در کشورهای پیش‌رو بوده و ضرورت برقراری شبکه ارتباطی، آموزشی و همکاری و حتی رقابتی بین این واحدهاست. مسئله مهم در این رابطه عدم اطلاع متصدیان امر از وضعیت استقرار این شبکه‌ها است. هم‌اکنون نیم‌قرن پس از تأسیس اولین شکل بخش کشاورزی، سازمان مرکزی تعاون روستایی، شبکه‌ای متشکل از ۱۳۳۱۰ تشکل بخش کشاورزی را متولی‌گری می‌کند. سهم استان کرمانشاه ۲۶۲ تشکل با عضویت حدود ۱۸۰,۰۰۰ عضو و در ۲۱۳۷ روستا است که شامل ۱۰۳ شرکت‌های تعاونی روستایی، ۱۱ اتحادیه تعاون روستایی شهرستانی ۷ اتحادیه استانی، ۱۱ شرکت تعاونی زنان، ۵۳ شرکت تعاونی تولید، ۱۴ تشکل نظام صنفی کارهای کشاورزی ۱۴ تشکل خبرگان بخش کشاورزی و ۵۹ شرکت تعاونی کشاورزی است که به نظر می‌رسد از حیث شناسایی وضعیت شبکه اجتماعی بین تعاونی‌ها و اعضای تعاونی قابل‌مطالعه و بررسی می‌باشند؛ زیرا یکی از مؤلفه‌های موفقیت تعاونی‌ها به‌عنوان گروه اجتماعی در شرایط حاضر جهانی و منطقه‌ای وضعیت استقرار شبکه اجتماعی است. این مسئله از آن جهت حائز اهمیت است که در طول حداقل دو دهه گذشته ابعاد مختلف تعاونی‌ها و علل و عوامل اثرگذار و همچنین وضعیت آن‌ها در قالب مطالعات علمی انجام شده و یکی از موضوعات نوین وضعیت شبکه اجتماعی است که می‌تواند تصویری قابل‌استفاده از شرایط حاکم بر این تشکل‌های

اجتماعی نگاشت و سنجش روابط و جریان‌های میان افراد، گروه‌ها، سازمان‌ها، رایانه‌ها یا دیگر موجودیت‌ها است». در تحلیل شبکه‌های اجتماعی، ساختارهای شبکه شده با اصطلاحات گره‌ها (بازیگران، افراد، رأس‌ها یا موارد درون شبکه) و یال‌ها (روابط یا تعامل‌ها) که گره‌ها را به یکدیگر متصل می‌کنند، مشخص می‌شوند.

تحلیل شبکه اجتماعی ممکن است در قالب پژوهش کاربردی و یا بنیادی باشد. در پژوهش کاربردی محقق از قبل می‌داند که ویژگی خاصی در شبکه می‌تواند بر دستاورد خاصی مؤثر باشد و یا دستاورد خاصی ممکن است ناشی از ویژگی خاص فرد در شبکه باشد؛ بنابراین به دنبال کشف افراد خاص است تا در عمل برای پیشبرد سیستم از آن‌ها استفاده کند. برای مثال: چون می‌داند افرادی که روابط بیشتری دارند می‌توانند به‌عنوان رهبران افکار عمل کنند؛ پس به دنبال کشف آن‌ها در شبکه است تا در عمل از آن‌ها استفاده کند. درحالی‌که محقق غالباً در پژوهش بنیادی به دنبال کشف روابط همبستگی (روابط متغیرهای مستقل و وابسته) در داخل شبکه است. برای مثال: می‌خواهد بداند که آیا داشتن روابط بیشتر می‌تواند باعث شود که فرد قدرت انجام کار بالاتری داشته باشد.

تحلیل مورد استفاده امکان روابط اجتماعی بین افراد عضو یک گروه یا مجموعه را به‌صورت شکل یا گراف‌هایی مشخص می‌سازد. هر گراف یا شبکه از مجموعه‌ای نقطه یا گره درست شده که باهم به‌صورت بدون جهت یا جهت‌دار، یک‌طرفه یا دوطرفه ربط دارند. شدت رابطه هم قابل اندازه‌گیری و نشان دادن است. در علوم اجتماعی بسته به نوع سؤال برای افراد مشخص گراف‌های مختلفی می‌توان ترسیم کرد که

و اساس تعاونی‌ها بر همکاری، مشارکت اجتماعی، نفع عمومی، ارجحیت جمعی، نیازها و اهداف مشترک و اعتماد و روابط اجتماعی متقابل که جملگی از عناصر و نتایج سرمایه اجتماعی است، بنا شده است. با توجه به تعریف سرمایه اجتماعی، اعتماد، مشارکت و همبستگی اجتماعی در سایه آگاهی اجتماعی، شرط لازم فعالیت‌های تعاونی است. این مستلزم در نظر گرفتن شرایط و ویژگی‌ها و تقویت سرمایه اجتماعی در تعاونی‌ها برای ادامه فعالیت هست؛ بنابراین توجه داشتن به مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی برای رسیدن به این مهم، بسیار حیاتی است؛ بنابراین اگر تعاون به‌عنوان یک بخش و یا نظام در نظر گرفته شود سرمایه اجتماعی مهم‌ترین جزء این بخش و نظام است؛ و سایر سرمایه‌های مورد نیاز برای تعاونی‌ها در درجه اهمیت بعدی قرار دارد.

در بخش تعاون برای تحلیل روابط اعضا و پیوندهای همکاری آن‌ها و همچنین ارتباطات برون‌سازمانی "تحلیل شبکه اجتماعی" مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد. در بخش خصوصی و کسب‌وکارها نیز از تحلیل شبکه‌های اجتماعی برای فعالیت‌های پشتیبانی مانند تحلیل مشتریان و تعاملات آن‌ها، توسعه سامانه‌های اطلاعاتی، بازاریابی و هوش تجاری استفاده می‌کنند.

پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه تحلیل شبکه‌های اجتماعی نشان می‌دهد که این شبکه‌ها می‌توانند در سطوح مختلفی از جمله شبکه‌های اجتماعی خانوادگی، همکاری و دوستی شکل گرفته و نقش بسیار مهم و حیاتی در مسائل جهان واقعی در دنیای امروز دارند. بورگاتی (Borgatti, 2018) در تعریف چستی تحلیل شبکه‌های اجتماعی می‌گوید: «تحلیل شبکه‌های

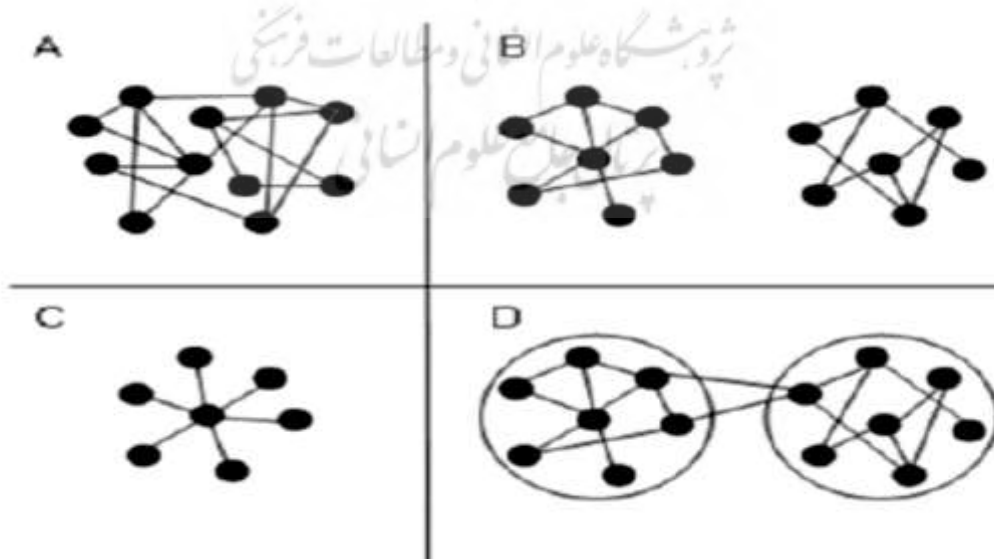
اجتماعی را نشان می‌دهد؛ که هرکدام در موضوع تحلیل شبکه مزایا و معایب خاص خود را دارد. نوع A برای تعامل سازگارانه مناسب است؛ چراکه امکان ارتباط اثربخش، اعتمادسازی و دسترسی به دانش متنوعی را در شبکه فراهم می‌آورد. این گونه‌شناسی شراکتی در رویارویی با مشکلات پیچیده نظیر تغییر اقلیم شانس موفقیت بالاتری دارد؛ چراکه به دلیل تنوع کنشگران به هم پیوسته نوآوری بیشتری را به ارمغان خواهد آورد (Bodin & Prell, 2011). در مقابل در شبکه حالت C، تصمیمات به صورت متمرکز گرفته می‌شود و مسیرهای ارتباطی محدودند که خود باعث تنوع دانشی کمتر و همگنی ارزش‌ها می‌شود (Bodin & Crona, 2009; Prell, 2011). شبکه نوع B، دو زیرگروه مجزا و مدولاریتی بالا دارد. شبکه نوع D، مشابه B است با این تفاوت که زیرگروه‌ها از طریق کنشگران کلیدی شبکه یا کنشگران پل‌ساز یا پیونددهنده به هم متصل‌اند.

باهم مشابهت و تفاوت‌هایی دارند. به مجموع این گراف‌ها شبکه گفته می‌شود. استفاده از این نوع گراف‌ها امروزه در سطح وسیعی در علوم اجتماعی بکار گرفته می‌شود (Aazami & Pouya, 2019).

علاوه بر نمایش تحلیل روابط اجتماعی به صورت شکل امکان نمایش شبکه از طریق جدول ماتریس یک قابلیت مهمی است که می‌تواند سطح روابط را از نگاه یا زاویه‌ای دیگر نمایان سازد. در این جدول، نام افراد یا گره‌ها در سطر و ستون نوشته می‌شوند. در ماتریسی که تشکیل می‌شود به ازای سطر i و ستون j وجود/عدم و یا شدت رابطه بین دو فرد را به صورت صفر و یک و یا طبق کدگذاری می‌نویسیم. جهت قراردادی همیشه از سطر به ستون است (Borgatti, 2018).

موضوعی که در اینجا حائز اهمیت است گونه‌شناسی ساختار شبکه است که به صورت‌های گوناگون قابل تفسیر است. شکل ۱، چهار حالت ایده آل شبکه

شکل ۱ ترسیم انواع شبکه احتمالی در تحلیل شبکه (بودین و پرل، ۲۰۱۱)

در این رابطه انجام شده است. میر فردی و همکاران (Mirfardi et al, 2016) در پژوهشی به بررسی تأثیر

اگر بحث شبکه‌های اجتماعی در تعاونی‌ها موضوعی نوین است اما با عنایت به اهمیت آن مطالعات متعددی

اما به‌طور قابل‌توجهی توسط بازیگران کلیدی در سمت‌های رهبری کنترل می‌شد و در نتیجه اختلافات زیادی در پتانسیل نوآوری اعضای مختلف تعاونی وجود داشت. تجزیه و تحلیل شبکه‌های اجتماعی می‌تواند با انتقال تجزیه و تحلیل به بازیگران فردی در ساختار رسمی، به طراحی و ارزیابی تعاونی‌های کشاورزی کمک کند. همچنین در تحقیق دیگری ریید و هیکی (Reed & Hickey, 2016) در مقاله‌ای با موضوع مطالعه تطبیقی شبکه‌های نوآوری در میان شرکت‌های تعاونی روستایی دریافتند که با وجود اینکه در کلیه تعاونی‌ها اغلب نوآوری‌ها از طریق بالا به پایین انتشار یافته بودند؛ اما در تعاونی‌های موفق وجود رهبران کلیدی با قابلیت‌های بالای شبکه اجتماعی باعث تقویت نظام انتشار نوآوری‌ها و در نهایت برتری نسبی این تعاونی‌ها شده بود.

روش‌شناسی تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی بوده و از حیث روش‌شناسی از نوع مطالعات پیمایشی با رویکرد توصیفی و تحلیلی است. در این پژوهش دو گروه متغیرهای فردی و شخصیتی (سن، تحصیلات، سابقه کار، وضعیت تأهل، جنسیت و تعداد اعضای خانواده) و متغیرهای اصلی تحقیق (پویایی سازمانی، سرمایه اجتماعی و عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی) مورد بررسی قرار گرفتند. منطقه مورد مطالعه استان کرمانشاه بود که مجموعاً دارای ۲۰ شرکت تعاونی روستایی برتر می‌باشد. تعاونی‌های مورد مطالعه شامل دو گروه عمده بودند؛ گروه اول مشتمل بر ۷ شرکت (با عضویت زن و مرد) و ۳ شرکت تعاونی روستایی زنان بود که طی سال‌های ۹۷-۹۰ به‌عنوان

مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی و صنعتی شهرستان بویراحمد پرداخت. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که مشارکت اجتماعی، انسجام اجتماعی و آگاهی اجتماعی در عملکرد شرکت‌های تعاونی کشاورزی تأثیر دارند.

قربانی و همکاران (Ghorbani et al, 2015) در مقاله‌ای تحت تحلیل شبکه اجتماعی بهره‌برداران مرتع، ضمن شناسایی پویایی‌های گروهی معتقد است شناخت شبکه کنشگران پیش از اجرای پروژه‌های منابع طبیعی تا حد زیادی می‌تواند به دستگاه‌های دولتی در گسترش اعتماد در میان افراد یاری نماید، در نتیجه، مدیریت مشارکتی موفق‌تری عملیاتی خواهد شد.

قربانی و همکاران (Ghorbani et al, 2012) در مقاله‌ای تحت عنوان تحلیل شبکه اجتماعی: رویکردی نوین در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مدیریت مشارکتی، منابع طبیعی آن‌ها ابزاری کارآمد در سنجش انسجام نهادی و اجتماعی در شبکه مدیریتی معرفی می‌کند که قادر است فرآیند تصمیم‌گیری بین نهادی را بهبود بخشیده و هماهنگی بین نهادهای کلیدی را تقویت نماید. در این تحقیق پیوندهای اعتماد و مشارکت بین نهادها و بهره‌برداران مرتبط با مرتع در منطقه طالقان در فرآیند مدیریت مشارکتی مرتع با رویکرد تحلیل شبکه اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته است. پرندآور (Parand Avar, 2012) در پژوهشی به بررسی میزان سرمایه اجتماعی و تأثیر آن بر موفقیت شرکت‌های تعاونی روستایی شهرستان اسلام‌آباد غرب پرداخت. بر اساس یافته‌ها، میزان سرمایه‌ی اجتماعی روستائیان مورد مطالعه، بالاتر از حد متوسط بود. همچنین میزان موفقیت شرکت‌های تعاونی روستایی مورد مطالعه پایین‌تر از حد متوسط بود. ریید و هیکی (۲۰۱۶) در پژوهشی نشان داد که برای هر دو عامل، نوآوری عمدتاً از طریق پیوندهای عمودی رسمی گسترش می‌یابد (به‌عنوان مثال بین نمایندگان سلسله مراتبی)،

ب- روش میدانی: برای جمع‌آوری داده‌ها به صورت میدانی، از رویکرد پیمایش و ابزار پرسشنامه استفاده شد. لازم به ذکر است که در تدوین پرسش‌نامه، از چهارچوب مفهومی مستخرج از مطالعات کتابخانه‌ای بهره گرفته شد. قسمت‌های مختلف پرسشنامه شامل (الف) مشخصه‌های جمعیت شناختی پایه؛ (ب) عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی؛ (ج) سرمایه اجتماعی و (د) پویایی سازمانی بود. برای بررسی روایی ابزار اندازه‌گیری از اعتبار صوری پرسشنامه استفاده شد. بدین ترتیب که برای اطمینان از به‌کارگیری جملات مناسب جهت سنجش متغیرهای تحقیق، پرسشنامه تهیه‌شده به همراه منابع مورد استفاده، جهت نظرخواهی به قضاوت تعدادی از اساتید گذاشته شد و پس از اصلاحات لازم، اعتبار علمی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت. برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید. این روش برای محاسبه‌ی هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری که خصیصه‌های مختلفی را اندازه‌گیری می‌کند به کار می‌رود.

جدول ۱- پایایی ابزار تحقیق (از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ)

متغیر	آلفای کرونباخ
پویایی سازمانی	۰/۸۹
سرمایه اجتماعی احساس تعلق و همدلی	۰/۹۰
سبک رفتاری متفاوت	۰/۸۵
سطح اجتماعی متفاوت	۰/۸۸
اعتماد اجتماعی	۰/۸۰
مشارکت اجتماعی	۰/۸۳
روابط اجتماعی	۰/۸۹
عملکرد شرکت	۰/۸۸

تعاونی‌های روستایی برتر انتخاب شده‌اند. گروه دوم نیز شامل ۱۰ شرکت تعاونی روستایی عادی بود که در دستیابی به اهداف خود موفق نبوده‌اند. در این پژوهش سعی شد از مناطقی که تعاونی موفق وجود داشت و برای مطالعه انتخاب گردیدند به همان نسبت از تعاونی‌های ناموفق (مدیریت تعاونی‌ها) نمونه برای مطالعه و مقایسه بر اساس فرمول علمی تعیین حجم نمونه افراد پاسخگو با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شوند. تعاونی‌های موفق با عملکرد خوب شبکه‌ای و تکمیل زنجیره تولید تا مصرف محصولات بخش کشاورزی، گام‌های مؤثری در بازرسانی و مدیریت بازار استان برداشته‌اند. ۱۰۳ شرکت تعاونی روستایی استان کرمانشاه با تعداد اعضای ۱۲۸۷۳۳ نفر در سطح ۱۴ شهرستان و ۲۱۳۷ روستا با سرمایه ۴۹,۹۴۲,۱۴۷,۰۶۷ ریال و با ذخایری بالغ بر ۷۶,۵۹۹,۰۶۱,۷۰۲ ریال و اشتغال ۴۵۱ نفر به صورت مستقیم به فعالیت‌های مختلف خدماتی، تولیدی، بازرگانی و ترویجی می‌پردازند. جامعه آماری این پژوهش شامل اعضای هیئت‌مدیره، مدیرعامل، بازرسان و کارشناسان شرکت‌های تعاونی روستایی منطقه مورد بررسی بود که ۸۰۰ نفر را شامل می‌شد. از مجموع این ۸۰۰ نفر، تعداد ۲۶۰ نفر به عنوان نمونه-ی آماری از دو گروه تعاونی مورد بررسی انتخاب شدند. برای گردآوری اطلاعات لازم و به‌منظور دستیابی به نتایج مورد انتظار از دو روش استفاده گردید.

الف- روش کتابخانه‌ای: منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی شامل کتب، پایان‌نامه‌ها، مقالات مجلات علمی معتبر، نشریات و سایت‌های معتبر علمی اینترنتی و غیره به‌منظور مرور مبانی نظری، شناسایی متغیرها و گردآوری پیشینه پژوهش استفاده شد.

برای بررسی و تحلیل مؤلفه‌های شبکه اجتماعی در دو گروه تعاونی مورد بررسی در راستای اهداف تحقیق، چهار بعد یا مؤلفه شامل: وضعیت اعتماد، وضعیت مبادله اطلاعات و نوآوری، وضعیت مشارکت و همکاری بین اعضا و وضعیت مشاوره و راهنمایی به‌طور جداگانه مورد بررسی قرار گرفت و نتایج حاصل در قالب ترسیم نمودارهای جداگانه برای تبیین روابط بین این مؤلفه‌ها همان‌گونه که در بخش یافته‌ها آمده مورد تحلیل و تفسیر قرار می‌گیرد

بحث و تحلیل

در پژوهش حاضر ترکیب افراد پاسخگو بدین قرار بود: ۱۴/۶۲ درصد پاسخ‌دهندگان را زنان و حدود ۸۵/۳۸ درصد پاسخ‌دهندگان را مردان تشکیل می‌دهند بیشترین فراوانی سطح سواد یا تحصیلات (۱۰۵ نفر

معادل ۴۰/۳۸ درصد) دارای تحصیلات فوق‌دیپلم می‌باشند. همچنین یافته‌ها نشان داد گروه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال در میان طبقات به‌دست‌آمده بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. ۶۰/۳۸ درصد پاسخگویان با بیشترین فراوانی دارای سابقه عضویت ۱۵ سال به بالا در تعاونی بوده‌اند و میانگین سابقه عضویت ۱۱ سال است. یافته‌های مربوط به تعداد دفعات تماس افراد مورد مطالعه با تعاونی خویش که گویای میزان نقش و فعالیت اجتماعی اعضا می‌باشد؛ نشان داد که بیشتر اعضای تعاونی (۴۰/۷۶ درصد) به‌طور متوسط ماهی یک‌بار به صورت‌های مختلف به تعاونی خویش مراجعه نموده و یا ارتباط غیرحضوری دارند. (جدول ۲)

جدول ۲- آمار توصیفی پاسخگویان

متغیر	سطح	فراوانی	درصد	درصد	میانگین	انحراف	میانه	نما (مد)	کمینه	بیشینه
			تجمعی	معیاری						
جنسیت	مرد	۲۲۲	۸۵/۳۸							
	زن	۳۸	۱۴/۶۲							
	جمع	۹	۱۰۰							
میزان تحصیلات	راهنمایی	۹	۳/۴۶	۳/۴۶						
	متوسطه یا دیپلم	۷۸	۳۰	۳۳/۴۶						
	فوق‌دیپلم	۱۰۵	۴۰/۳۸	۷۳/۸۴						
	کارشناسی و بالاتر	۶۸	۲۶/۱۵	۱۰۰						
	جمع	۲۶۰	۱۰۰							
سن	۳۰-۲۰	۳۱	۱۱/۹۲	۱۱/۹۲						
	۴۰-۳۱	۷۰	۲۶/۹۲	۳۹/۸۴						
	۵۰-۴۱	۸۲	۳۱/۵۸	۷۰/۲۹						
	۵۰ سال به بالا	۷۷	۲۹/۶۱	۱۰۰						
	جمع	۲۶۰	۱۰۰							
نما یا مد؟	۵-۱ سال	۲۰	۷/۶۹	۷/۶۹						
	۱۰-۶ سال	۴۳	۱۶/۵۳	۲۲/۲۳						
	۱۱-۱۵ سال	۴۰	۱۵/۳۸	۳۹/۶۲						

سابقه عضویت	۱۵ سال به بالا	۱۵۷	۶۰/۳۸	۱۰۰	۱۱/۰۹
در تعاونی	جمع	۲۶۰	۱۰۰		
متوسط دفعات	چند بار در روز	۵	۱/۹۲		نما یا مد؟
تماس تعاونی‌ها	روزانه	۲۸	۱۰/۷۶		
	هفتگی	۱۰۴	۴۰		
	ماهانه	۱۰۶	۴۰/۷۶		
	فصلی	۱۴	۵/۳۸		
	سالانه	۲	۰/۷۶		
	اصلاً	۱	۰/۳۸		
	جمع	۲۶۰	۱۰۰		

آمار استنباطی

یافته‌های این بخش در راستای اهداف تحقیق در محورهای زیر تنظیم گردیده است: تحلیل وضعیت شرکت‌های تعاونی از حیث ابعاد و مؤلفه‌های شبکه (مفید و ثمربخش بودن، همکاری و اطلاعات سودمند)؛ تحلیل وضعیت تأثیر سرمایه اجتماعی مشارکت (احساس تعلق و همدلی، سبک‌رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی) بر عملکرد تعاونی‌ها؛ و تحلیل وضعیت تأثیر پویایی سازمانی بر عملکرد تعاونی‌ها

جهت بررسی متغیرهای سه‌گانه شبکه یعنی: متغیر میزان مفید و ثمربخش بودن ارتباط مؤلفه‌های (وضعیت دستورالعمل‌های شرکت، وضعیت و سطح مشاوره در بین اعضا، کمیت و کیفیت مبادله اطلاعات و سطح بحث و گفتگوهای دوجانبه بین اعضا و مدیریت) متغیر میزان همکاری و اطلاعات سودمندی مؤلفه‌های (میزان مشاوره تولید، اطلاعات درباره قوانین و مقررات، برنامه‌ها و سیاست‌های تعاونی، اطلاعات فنی و تخصصی تعاون، اطلاعات همفکری در مدیریت تعاون، اطلاعات بازاریابی محصولات، به

اشتراک‌گذاری اطلاعات در خصوص تعاونی، همکاری در آموزش و تحقیق و دادوستد، وضعیت مشاوره و همکاری در مشکل‌یابی، اطلاعات همفکری در مدیریت تعاون، مشارکت منابع مالی و انسانی و تبادل یافته‌ها به‌منظور پیدا کردن راه‌حل‌ها، میزان همکاری و اطلاعات سودمندی) و متغیر تحلیل وضعیت پویایی سازمانی بر عملکرد تعاونی‌ها مؤلفه‌های (پویایی سازمانی، احساس تعلق و همدلی، سبک‌رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی) استفاده شده است. در رابطه با مقایسه تعاونی‌های موفق و تعاونی‌های ناموفق از حیث مفید و ثمربخش بودن از آزمون میانگین یک جامعه یا آزمون t-student استفاده شده است. با توجه به این اطلاعات برای آزمون باید آماره آزمون محاسبه شود. چنانچه آماره آزمون بزرگ‌تر از نقطه بحرانی باشد، فرضیه H_0 به احتمال ۹۵ درصد رد می‌شود و فرضیه مقابل پذیرفته می‌شود.

$$H_0 : \mu \leq 3$$

با توجه به مندرجات جدول ۳ میزان مفید و ثمربخش بودن ارتباط درزمینه‌ی دستورالعمل،

مشاوره و مبادله اطلاعات در تعاونی‌های موفق در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است. بنابراین وضعیت دستورالعمل، مشاوره و مبادله اطلاعات در تعاونی‌ها مطلوب است. ولی وضعیت تعاونی‌های غیر موفق در متغیر میزان مفید و ثمربخش بودن ارتباط مطلوب نیست.

جدول ۳- آزمون تی تک متغیره برای بررسی میزان مفید و ثمربخش بودن ارتباط

متغیر	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	تفاوت میانگین	سطح اطمینان ۹۵ درصد
				حداقل	حداکثر
دستورالعمل	موفق	۶/۶۵۶	۲۵۹	۰/۰۰۰	۰/۲۵
غیر موفق	۱/۳۵۷	۲۵۹	۰/۱۵۴	۰/۴۵۷	۰/۸۷۵
مشاوره	موفق	۴/۲۴۳۶	۲۵۹	۰/۰۰۰	۰/۳۰
غیر موفق	۱/۲۴۵	۲۵۹	۰/۲۴۷	۰/۱۰۲	۰/۲۴۵
مبادله اطلاعات	موفق	۳/۲۵۶	۲۵۹	۰/۰۰۰	۰/۲۹
غیر موفق	۱/۰۱۵	۲۵۹	۰/۲۸۷	۰/۰۱۲	۰/۷۸۴
بحث و گفتگو دوطرفه	موفق	۰/۲۵۸	۲۵۹	۰/۲۴۵	۰/۴۲
غیر موفق	-۰/۲۱۵	۲۵۹	۰/۳۶۵	۰/۱۰۵	۰/۲۱۵

موفق مطلوب است. ولی وضعیت مشاوره و همکاری در مشکل یابی، اطلاعات همفکری در مدیریت تعاون، مشارکت منابع مالی و انسانی و تبادل یافته‌ها به‌منظور پیدا کردن راه‌حل‌ها در تعاونی‌های موفق در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. ولی به‌طور کلی وضعیت تعاونی‌های غیر موفق در متغیر میزان همکاری و اطلاعات سودمندی مطلوب نیست.

بر اساس یافته‌های جدول ۴ میزان مشاوره تولید، اطلاعات درباره قوانین و مقررات، برنامه‌ها و سیاست‌های تعاونی، اطلاعات فنی و تخصصی تعاون، اطلاعات همفکری در مدیریت تعاون، اطلاعات بازاریابی محصولات، به اشتراک‌گذاری اطلاعات در خصوص تعاونی، همکاری در آموزش و تحقیق و دادوستد در تعاونی‌های موفق در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است؛ بنابراین وضعیت این مؤلفه‌ها در تعاونی‌های

جدول ۴- آزمون تی تک متغیره برای بررسی میزان همکاری و اطلاعات سودمندی

متغیر	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	تفاوت میانگین	سطح اطمینان ۹۵٪
				حداقل	حداکثر
مشاوره و همکاری	موفق	۰/۵۲	۲۵۹	۰/۷۲	۰/۲۳
غیر موفق	۰/۰۹	۲۵۹	۰/۴۵۷	۰/۰۸	۰/۲۴

۱/۹۶	۱/۵۷	۰/۲۴	۰/۰۰۰	۲۵۹	۳/۴۵	موفق	مشاوره تولید
۰/۷۸	۰/۲۶	۰/۱۲	۰/۲۵۷	۲۵۹	۰/۵۴۷	غیر موفق	
۱/۸۵	۱/۲۱	۰/۴۵	۰/۰۰۰	۲۵۹	۴/۴۱	موفق	اطلاع از قوانین و
۱/۱۲	۰/۳۶	۰/۰۸	۰/۱۷۴	۲۵۹	۰/۹۸۶	غیر موفق	سیاست‌های تعاونی
۲/۲۶	۱/۴۲	۰/۲۷	۰/۰۰۰	۲۵۹	۳/۴۳	موفق	اطلاعات فنی و
۱/۴۵	۰/۲۴	۰/۱۰	۰/۳۵۴	۲۵۹	۰/۴۷۵	غیر موفق	تخصصی تعاون
۱/۰۹	۰/۵۷	۰/۲۵	۰/۲۴۵	۲۵۹	۰/۶۳	موفق	اطلاعات همفکری
۰/۴۲	۰/۰۸	۰/۰۲	۰/۴۷۸	۲۵۹	۰/۰۸	غیر موفق	در مدیریت تعاون
۰/۶۵	۰/۲۶	۰/۳۵	۰/۰۰۰	۲۵۹	۴/۴۲	موفق	اطلاعات بازاریابی
۱/۲۵	۰/۳۵	۰/۱۲	۰/۲۳۵	۲۵۹	۰/۷۸۵	غیر موفق	محصولات
۰/۷۲	۰/۳۸	۰/۸۶	۰/۲۱۵	۲۵۹	۰/۸۲	موفق	مشارکت منابع
۰/۵۸	۰/۱۵	۰/۰۷	۰/۲۷۲	۲۵۹	۰/۲۴	غیر موفق	مالی و انسانی
۱/۰۸	۰/۳۹	۰/۲۲	۰/۰۰۰	۲۵۹	۵/۵۸	موفق	اشتراک‌گذاری
۱/۷۵	۰/۴۹	۰/۰۶	۰/۱۴۵	۲۵۹	۱/۲۵۶	غیر موفق	اطلاعات در خصوص تعاونی
۱/۵۷	۰/۳۶	۱/۰۸	۰/۱۲۹	۲۵۹	۱/۴۵	موفق	تبادل یافته‌ها
۰/۶۷	۰/۲۵	۰/۱۴	۰/۲۵۷	۲۵۹	۰/۳۵۴	غیر موفق	به‌منظور پیدا کردن راه‌حل‌ها
۰/۹۲	۰/۲۵	۰/۳۴	۰/۰۰۰	۲۵۹	۴/۴۲	موفق	همکاری در
۱/۴۷	۰/۳۵	۰/۰۵	۰/۳۵۶	۲۵۹	۰/۴۷۸	غیر موفق	آموزش و تحقیق
۱/۴۱	۰/۴۲	۰/۴۲	۰/۰۰۰	۲۵۹	۵/۶۳	موفق	دادوستد
۰/۶۸	۰/۳۵	۰/۰۹	۰/۲۵۶	۲۵۹	۰/۷۵۸	غیر موفق	

و روابط اجتماعی با عملکرد تعاونی‌ها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. در جدول ۵ رابطه بین متغیرها بررسی شده است.

برای شناسایی رابطه بین متغیرهای یویایی سازمانی، احساس تعلق و همدلی، سبک‌رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی

جدول ۵- ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
یویایی سازمانی	۱							

							۰/۲۸**	۱	احساس تعلق و همدلی
							۰/۳۱**	۱	سبک‌رفتاری متفاوت
						۰/۳۶**	۰/۳۱**	۱	سطح اجتماعی متفاوت
						۰/۳۶**	۰/۳۵**	۱	اعتماد اجتماعی
						۰/۳۷**	۰/۳۳**	۱	مشارکت اجتماعی
						۰/۳۵**	۰/۳۰**	۱	روابط اجتماعی
						۰/۳۷**	۰/۳۲**	۱	عملکرد شرکت

برای پیش‌بینی عملکرد تعاونی‌ها از روی متغیرهای پویایی سازمانی، احساس تعلق و همدلی، سبک‌رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی از روش رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شد. در جدول ۶ نتایج تحلیل رگرسیون ارائه شده‌اند.

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود ضریب همبستگی پویایی سازمانی ($r = 0/31$) احساس تعلق و همدلی ($r = 0/28$)، سبک‌رفتاری متفاوت ($r = 0/32$)، سطح اجتماعی متفاوت ($r = 0/35$)، اعتماد اجتماعی ($r = 0/30$)، مشارکت اجتماعی ($r = 0/32$) و روابط اجتماعی ($r = 0/37$) با عملکرد تعاونی‌ها مثبت و معنادار است.

جدول ۶- خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام

df	F	R ² Δ	خطای معیار	R ² تعدیل یافته	R ²	R	متغیرهای وارد شده
۱، ۲۵۹	۱۲۴/۵۴۱**	۰/۱۸۵	۰/۵۱	۰/۵۰۹	۰/۵۰	۰/۷۱۱	پویایی سازمانی
۲، ۲۵۸	۹۸/۱۲۹**	۰/۱۱۸	۰/۴۶	۰/۵۳۴	۰/۵۳۸	۰/۷۳۴	احساس تعلق و همدلی
۳، ۲۵۷	۸۱/۱۹۶**	۰/۰۴۲	۰/۴۴	۰/۵۷۴	۰/۵۸۰	۰/۷۶۱	سبک‌رفتاری متفاوت
۴، ۲۵۶	۷۴/۷۵۸**	۰/۰۱۹	۰/۴۳	۰/۵۸۴	۰/۵۹۲	۰/۷۶۹	سطح اجتماعی متفاوت
۵، ۲۵۵	۶۴/۴۹۴**	۰/۰۱۲	۰/۴۳	۰/۶۰۲	۰/۶۱۱	۰/۷۸۲	اعتماد اجتماعی
۶، ۲۵۴	۱۰۵/۲۳۹**	۰/۱۲۵	۰/۵۷	۰/۴۲۴	۰/۴۲۵	۰/۶۵۲	مشارکت اجتماعی
۷، ۲۵۳	۷۷/۲۵۴**	۰/۰۹۵	۰/۴۹	۰/۴۹۱	۰/۴۹۲	۰/۷۰۲	روابط اجتماعی

** $P < 0.01$, * $P < 0.05$

سازمانی ۱۸/۵ درصد، احساس تعلق و همدلی ۱۱/۸، سبک‌رفتاری متفاوت ۴/۲، سطح اجتماعی متفاوت ۱/۹، اعتماد اجتماعی ۱/۲، مشارکت اجتماعی میزان ۱۲/۵ درصد و روابط اجتماعی میزان ۹/۵ از تغییرات عملکرد تعاونی‌ها را پیش‌بینی می‌کنند. این متغیرها در مجموع قادر به پیش‌بینی حدود ۵۹/۶ درصد از تغییرات عملکرد تعاونی‌ها هستند. همان‌طور که در جدول ۷ مشاهده

در جدول ۶ بیانگر همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته است. ضریب R^2 بیانگر واریانس تبیین شده متغیر وابسته به وسیله ترکیب متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد. R^2 تعدیل یافته نشانگر محافظه‌کارانه‌تر از واریانس تبیین شده است. $R^2\Delta$ نیز سهم هر کدام از متغیرها در پیش‌بینی متغیرها وابسته را به صورت جداگانه نشان می‌دهد. متغیرهای پویایی

است و متغیر وابسته رابطه معنی دار وجود دارد. در صورتی که این مقدار F معنادار نباشد، به تحلیل یا تفسیر بیشتر این نتایج رگرسیون چندگانه ادامه نخواهیم داد، زیرا این مطلب حاکی از آن است که پیش بینی ما از متغیر ملاک با استفاده از مدل بهتر از شانس نیست.

می شود، نتایج تحلیل واریانس نشان می دهند که پویایی سازمانی، احساس تعلق و همدلی، سبک رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی اثر معنی داری بر عملکرد تعاونی ها دارند. مقادیر F بیانگر این است که بین ترکیب خطی متغیرهای مستقل که به وسیله مدل مشخص شده

جدول ۷- ضرایب حاصل از تحلیل رگرسیون گام به گام

مرتبۀ متغیرها	ورود	متغیر پیش بین	B	ضرایب	خطای معیار	ضرایب	t	سطح معنی داری
			استاندارد			غیر استاندارد		
گام اول		پویایی سازمانی	۰/۶۴۸	۰/۰۴۷	۰/۵۷۵	۱۲/۲۹۵	۰/۰۱	
گام دوم		پویایی سازمانی	۰/۵۱۱	۰/۰۴۵	۰/۴۵۳	۱۰/۰۶۲	۰/۰۱	
		احساس تعلق و همدلی	۰/۳۷۰	۰/۰۴۰	۰/۲۹۴	۷/۲۹۹	۰/۰۱	
گام سوم		پویایی سازمانی	۰/۳۵۵	۰/۰۵۳	۰/۳۱۵	۵/۹۸۱	۰/۰۱	
		احساس تعلق و همدلی	۰/۳۰۲	۰/۰۴۰	۰/۲۴۰	۵/۹۴۴	۰/۰۱	
		سبک رفتاری متفاوت	۰/۲۸۰	۰/۰۵۴	۰/۲۴۵	۴/۵۳۴	۰/۰۱	
گام چهارم		پویایی سازمانی	۰/۲۹۵	۰/۰۵۶	۰/۲۶۲	۴/۶۴۴	۰/۰۱	
		احساس تعلق و همدلی	۰/۲۶۹	۰/۰۴۱	۰/۲۱۴	۵/۱۸۵	۰/۰۱	
		سبک رفتاری متفاوت	۰/۲۴۸	۰/۰۵۴	۰/۲۱۷	۳/۹۸۳	۰/۰۱	
		سطح اجتماعی متفاوت	۰/۱۵۲	۰/۰۵۶	۰/۱۴۰	۲/۴۹۶	۰/۰۱	
گام پنجم		پویایی سازمانی	۰/۲۶۳	۰/۰۵۶	۰/۲۳۴	۴/۱۸۷	۰/۰۵	
		احساس تعلق و همدلی	۰/۳۱۸	۰/۰۴۲	۰/۲۵۲	۵/۹۹۵	۰/۰۱	
		سبک رفتاری متفاوت	۰/۲۴۴	۰/۰۵۳	۰/۲۱۳	۴/۰۰۶	۰/۰۱	
		سطح اجتماعی متفاوت	۰/۲۳۹	۰/۰۶۱	۰/۲۲۱	۳/۶۵۱	۰/۰۱	
		اعتماد اجتماعی	۰/۱۷۱	۰/۰۴۸	۰/۱۵۳	۳/۱۸۶	۰/۰۱	
گام ششم		پویایی سازمانی	۰/۵۳۵	۰/۰۷۳	۰/۵۲۹	۷/۲۷۶	۰/۰۱	
		احساس تعلق و همدلی	۰/۴۰	۰/۰۸۱	۰/۳۹۶	۴/۸۹۴	۰/۰۱	
		سبک رفتاری متفاوت	۰/۲۷۰	۰/۱۰	۰/۳۲۹	۳/۳۰۱	۰/۰۱	
		سطح اجتماعی متفاوت	۰/۲۹۲	۰/۰۹۲	۰/۲۸۹	۳/۱۳۰	۰/۰۱	
		اعتماد اجتماعی	۰/۲۱۹	۰/۰۸	۰/۲۵۵	۲/۴۷۷	۰/۰۵	
		مشارکت اجتماعی	۰/۲۱۰	۰/۱۰۳	۰/۱۸۵	۲/۳۱۰	۰/۰۵	
گام هفتم		پویایی سازمانی	۰/۲۵	۰/۰۸	۰/۲۶	۶/۱۷	۰/۰۰	
		احساس تعلق و همدلی	۰/۲۶	۰/۰۹	۰/۲۸	۵/۱۲	۰/۰۰	
		سبک رفتاری متفاوت	۰/۲۸	۰/۱۴	۰/۵۰	۷/۴۴	۰/۰۰	
		سطح اجتماعی متفاوت	۰/۲۷	۰/۰۹	۰/۳۲	۵/۴۰	۰/۰۰	
		اعتماد اجتماعی	۰/۲۵	۰/۰۸	۰/۲۶	۷/۱۸	۰/۰۰	
		مشارکت اجتماعی	۰/۲۰	۰/۰۹	۰/۲۲	۷/۴۳	۰/۰۰	

۰/۰۰	۱۷/۱۸	۰/۸۸	۰/۱۱	۰/۲۶	روابط اجتماعی
------	-------	------	------	------	---------------

شده است منعکس می‌کند و در نتیجه مقایسه آن‌ها با یکدیگر مشکل است، زیرا هر متغیر مستقل می‌تواند در یک مقیاس منحصر به فرد اندازه‌گیری شود در نتیجه ضرایب استاندارد شده با که بر اساس نمره‌های Z با میانگین صفر و انحراف استاندارد یک هستند استفاده می‌شود به عبارت دیگر این نمره‌ها مقیاس واحدی برای همه متغیرها جهت بررسی و مقایسه آن‌ها فراهم می‌کنند.

جهت بررسی تفاوت تعاونی‌های موفق و غیر موفق از آزمون تی برای گروه‌های مستقل استفاده می‌شود. برای تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در این سؤال، نیز از آزمون تی گروه‌های مستقل استفاده می‌شود.

همان‌طور که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، ضرایب تی نشان می‌دهد که پویایی سازمانی، احساس تعلق و همدلی، سبک رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی اثر معنی‌داری بر عملکرد تعاونی‌ها دارند. جدول ۷ به ما امکان می‌دهد که برون داد آزمون t را در مورد وزن هر یک از متغیرهای پیش‌بین رگرسیون بررسی کنیم. بر اساس این آزمون‌های تی و سطح معناداری آن‌ها پژوهشگر می‌تواند سهم جداگانه هر یک از متغیرها را در پیش‌بینی متغیر وابسته ارزیابی کند. ضرایب غیر استاندارد ضرایب رگرسیون تفکیکی هر متغیر مستقل را در واحد اصلی که با آن اندازه‌گیری

جدول ۸- بررسی تفاوت نمرات متغیرهای تحقیق در تعاونی‌های موفق و غیر موفق

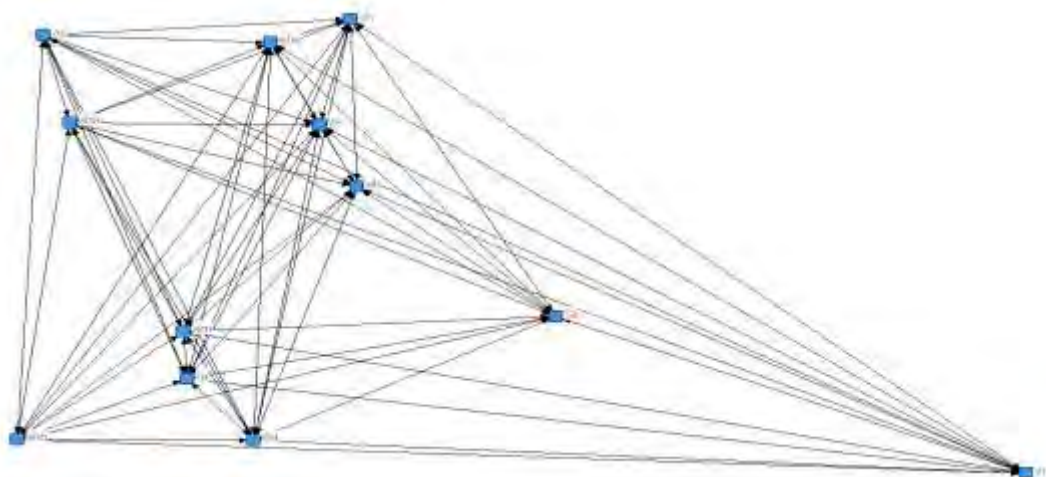
ابعاد	نوع تعاونی	میانگین	انحراف استاندارد	t	درجه آزادی	سطح معناداری
پویایی سازمانی	موفق	۳/۵۴	۰/۸۴	۵/۳۶	۲۵۹	۰/۰۰۱
	غیر موفق	۳/۲۱	۰/۹۱			
احساس تعلق و همدلی	موفق	۳/۷۵	۰/۸۹	۹/۲۵	۲۵۹	۰/۰۰۱
	غیر موفق	۳/۳۹	۰/۶۵			
سبک رفتاری متفاوت	موفق	۳/۷۸	۱/۱	۸/۶۳	۲۵۹	۰/۰۰۱
	غیر موفق	۳/۶۳	۰/۹۲			
سطح اجتماعی متفاوت	موفق	۳/۹۳	۰/۵۹	۶/۷۴	۲۵۹	۰/۰۰۱
	غیر موفق	۳/۱۳	۰/۷۱			
اعتماد اجتماعی	موفق	۳/۸۱	۰/۸۲	۵/۷۴	۲۵۹	۰/۰۰۱
	غیر موفق	۳/۶۲	۰/۸۸			
مشارکت اجتماعی	موفق	۳/۴۸	۰/۷۵	۴/۴۹	۲۵۹	۰/۰۰۱
	غیر موفق	۳/۳۳	۰/۹۸			
روابط اجتماعی	موفق	۳/۹۱	۰/۹۲	۶/۵۹	۲۵۹	۰/۰۰۱
	غیر موفق	۳/۱۲	۰/۸۲			
عملکرد شرکت	موفق	۳/۸۱	۰/۷۸	۵/۲۵	۲۵۹	۰/۰۰۱
	غیر موفق	۳/۲۲	۰/۸۸			

همان‌گونه که مشاهده می‌گردد که تعداد افراد زیادی در میانه یا وسط شبکه ترسیمی قرار دارند و این موضوع نشان‌دهنده این است که این افراد مراجعات زیادی به آن‌ها شده یا به عبارتی قابلیت اعتماد بالایی در تعاونی دارند: مانند sha و she و ze و ah و am و fa و ra و fa که در این بین ah و ze بیشتر از بقیه این شرایط را دارند. در واقع این موضوع نشان می‌دهد که افراد مورد اعتماد در این شبکه خیلی زیاد هستند. این نتیجه در مقایسه با وضعیت اعتماد در شرکت‌های ناموفق نشان‌دهنده یک واقعیت است و آن اینکه میزان اعتماد اعضا در تعاونی‌های ناموفق به مراتب یا در حد قابل توجهی کمتر است (نمودار ۲). می‌بینیم که تنها دو نفر در قسمت میانی هستند که به آن‌ها اعتماد شده مانند gho و hosh و تا حدودی mah و بقیه در حاشیه قرار دارند در واقع تنها سه نفر بودند که مورد اعتماد بودند و بقیه در حاشیه هستند. نتیجه اینکه در بین شرکت‌های موفق اعتماد متقابل از درصد بالاتری برخوردار است در حالی که در شرکت‌های ناموفق درصد اعتماد از نمودار یا سطح بسیار کمتری برخوردار است؛ بنابراین، این نتیجه می‌تواند وجود تفاوت در میزان سرمایه اجتماعی بین دو نوع تعاونی هم باشد و سرمایه اجتماعی به خاطر بالا بودن اعتماد در تعاونی‌های موفق به مراتب بیشتر خواهد بود.

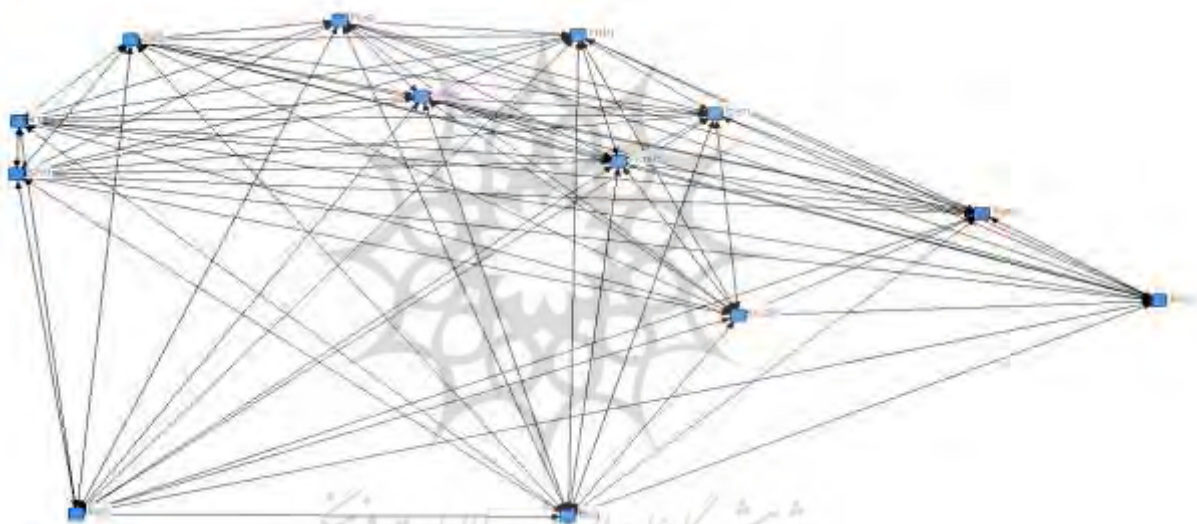
بر اساس یافته‌های تحقیق اولاً پویایی سازمانی، احساس تعلق و همدلی، سبک‌رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی و عملکرد شرکت در بین تعاونی‌های موفق و غیر موفق متفاوت است. دوم اینکه، متغیرهای پویایی سازمانی، احساس تعلق و همدلی، سبک‌رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی از مقدار (۰/۰۵) کمتر است و معنی‌دار نمی‌باشد اما این مقدار در مؤلفه‌های یادگیری سازمانی و عملکرد شغلی معنادار شده است ($p < 0/05$).

تحلیل مؤلفه‌های شبکه اجتماعی در تعاونی‌های مورد بررسی

در این بخش به بررسی و تحلیل مؤلفه‌های شبکه اجتماعی در دو گروه تعاونی مورد بررسی پرداخته شده است. در این رابطه در راستای اهداف تحقیق، چهار بعد یا مؤلفه شامل: وضعیت اعتماد، وضعیت مبادله اطلاعات و نوآوری، وضعیت مشارکت و همکاری بین اعضا و وضعیت مشاوره و راهنمایی به‌طور جداگانه مورد بررسی قرار می‌گیرد و نتایج مورد تحلیل و تفسیر قرار می‌گیرد. نمودار ۱ میزان اعتماد متقابل در بین اعضا در تعاونی موفق مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

نمودار ۱ وضعیت اعتماد متقابل در تعاونی موفق مورد مطالعه

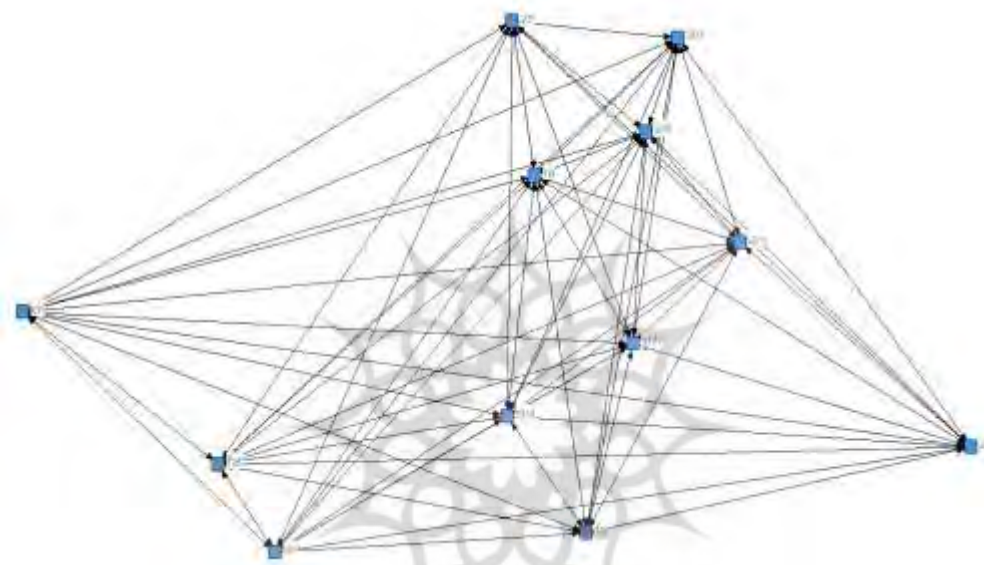
نمودار ۲ وضعیت اعتماد متقابل در تعاونی ناموفق مورد مطالعه

و sha و shh که شکل ساختاری آن تقریباً به صورت دایره‌ای یا گرد است، یعنی جایگاه مسئولین و یا مدیران رابطه و همکاری به شکل رئیس و مرئوس نیست و افراد به هم نزدیک‌ترند و به معنای واقعی همکاری و مشارکت خوبی حاکم است. در حالیکه در نمودار بعدی که وضعیت را در تعاونی‌های ناموفق نشان می‌دهد (نمودار ۴) افرادی مانند hey و shn و kar و mbr و hoj و hos در بیرون شبکه قرار گرفته‌اند

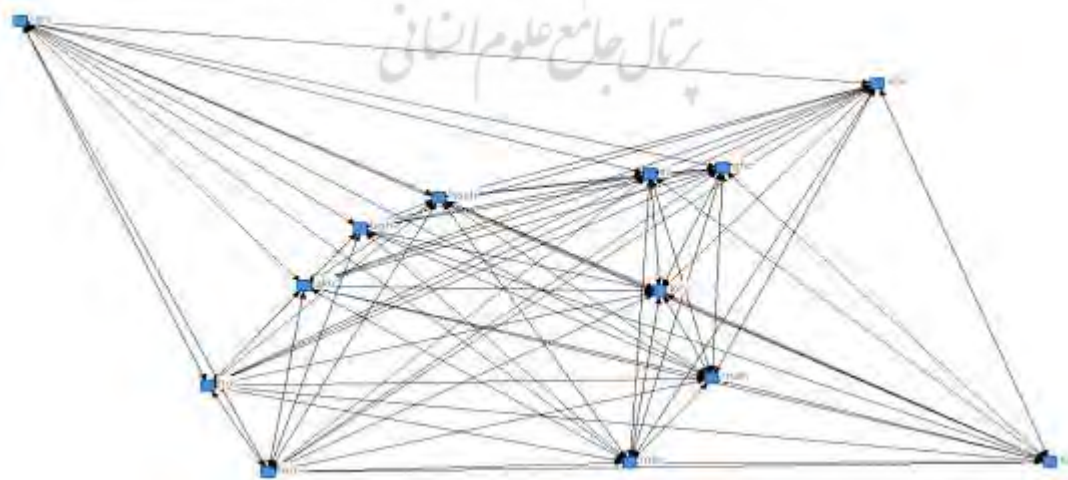
در مرحله بعد به بررسی وضعیت مشارکت و همکاری در اعضای تعاونی‌های مورد نظر پرداخته شد. یافته‌های حاصل نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین تعاونی‌های موفق و ناموفق وجود دارد. نحوه و چگونگی همکاری و مشارکت در شرکت‌های تعاونی روستایی موفق در نمودار (۳) نشان داده شده است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود افرادی همانند ze و she و as و fa و ah و ch و یا sm و ra و am و shh

وضعیت شبکه همکاری در تعاون‌های موفق مطلوب‌تر و متقابلاً هرچقدر این تبادلات، تعاملات، همکاری‌ها و انعطاف‌پذیری محدودتر باشد مانند تعاونی‌های ناموفق شبکه همکاری در وضعیت نامطلوبی قرار دارند. چون مشارکت یک مؤلفه مهم در سرمایه اجتماعی است پس بالطبع تقویت‌کننده سرمایه اجتماعی در تعاونی‌های موفق خواهد بود.

و بقیه در داخل یا مرکز شبکه قرار دارند؛ یعنی افراد به آن‌ها کمتر توجه دارند در واقع شکلی که مشاهده می‌گردد تقریباً مستطیل شکل است و رابطه رئیس و مرئوسی حاکم است در نتیجه رابطه مشارکتی و همکاری‌های متقابل و تعامل و انعطاف‌پذیری بسیار کمتری وجود دارد. این در شرایطی است که در شرکت‌های تعاونی موفق این همکاری جمعی، انعطاف‌پذیرتر و مشارکتی تر است. نتیجه اینکه

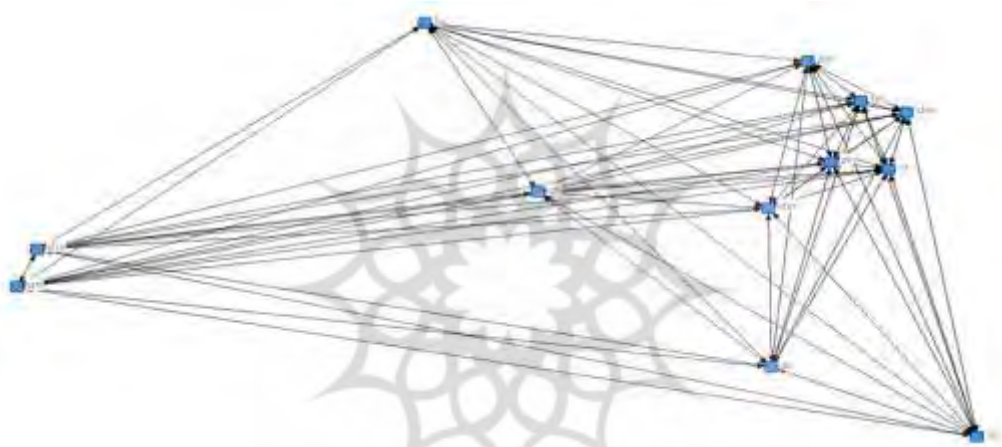
نمودار ۳ وضعیت مشارکت و همکاری اعضا در تعاونی‌های موفق

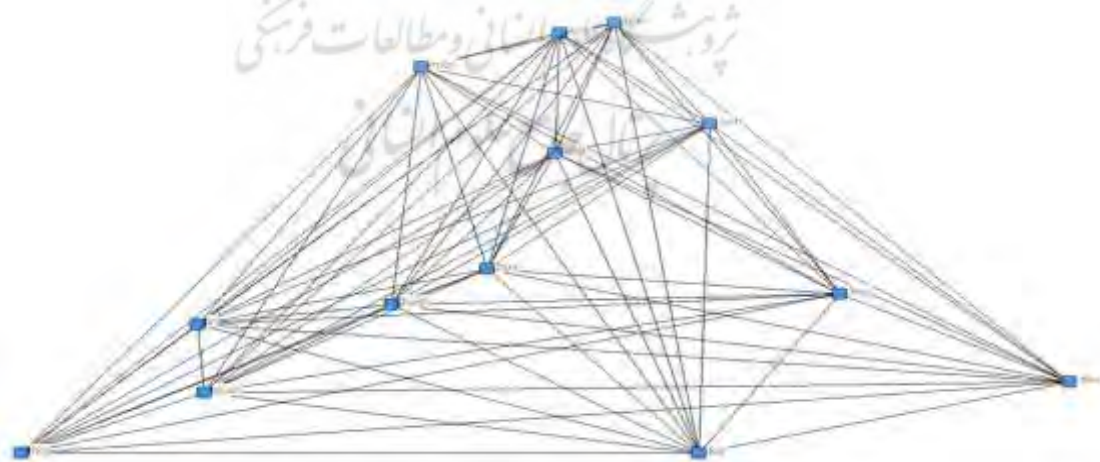
نمودار ۴ وضعیت مشارکت و همکاری در تعاونی‌های ناموفق

hosh و hos و akb و beh و key تقریباً همه مشابه همدیگر و استفاده از نوآوری در آنها یا اصلاً وجود ندارد و یا در پایین‌ترین سطح ممکن دیده می‌شود. در واقع، تبادلات فنی بین آنها صورت نگرفته در نتیجه نوآوری نیز جایگاهی ندارند. نتیجه اینکه یکی از دلایل موفقیت در شرکت‌های تعاونی موفق استفاده از نوآوری و دانش فنی و عکس آن در شرکت‌های ناموفق حاکم است که این مهم نیاز به آموزش در این رابطه را می‌طلبد.

بر اساس یافته‌های این تحقیق یکی از مؤلفه‌هایی که در شرکت‌های تعاونی مورد بررسی به آن کمترین توجه شده موضوع نوآوری است. همان‌گونه که در نمودارهای بعدی ملاحظه می‌گردد در شرکت‌های موفق (نمودار ۵) یکپارچگی و انسجام در تعاونی‌های موفق در مقوله نوآوری بیشتر بوده بعلاوه در این رابطه تولید نوآوری دوسویه و بیشتر است که به‌عنوان نمونه موارد ah و shh و ze و ra و fat بیشتر از نوآوری استفاده نموده‌اند. در شرایطی که در شرکت‌های تعاونی ناموفق (نمودار ۶) افرادی مانند mah و irj و

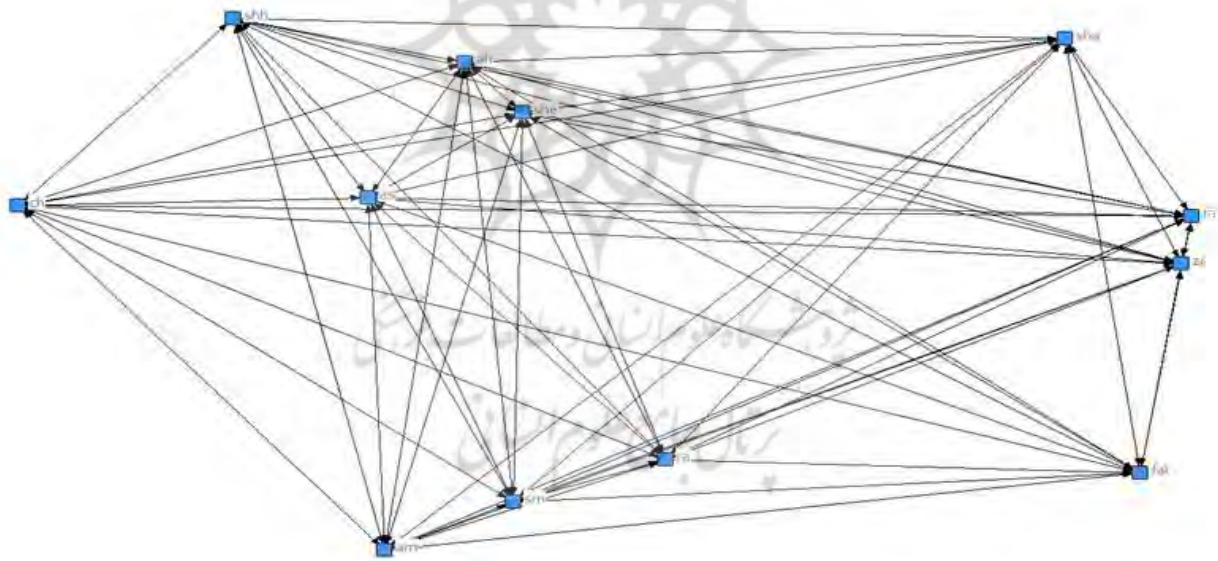
نمودار ۵ وضعیت مبادله نوآوری و اطلاعات در تعاونی‌های موفق

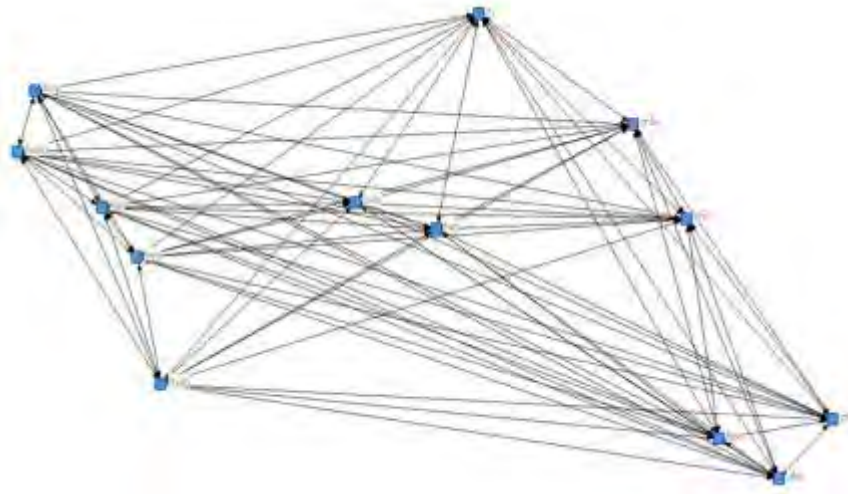
نمودار ۶ وضعیت مبادله نوآوری و اطلاعات در تعاونی‌های ناموفق

گردد. در نمودار ۷ که مربوط به تعاونی‌های موفق است تعداد افرادی که در داخل یا مرکز شبکه مشاوره قرار دارند از کمیت بیشتری برخوردار است. به عبارت ساده‌تر این گروه بیشتر طرف مشورت و راهنمایی قرار می‌گیرند؛ مانند افراد بانام یا نماد ah و she و as و ra. این در شرایطی است که در نمودار ۸ یعنی شبکه بعدی مشاهده می‌گردد که تعداد کمتری در مرکز شبکه قرار دادند، یعنی تعداد کمتری مورد مشورت قرار می‌گیرند؛ مانند beh و hoz و بقیه در حاشیه قرار دارند. نتیجه اینکه میزان مشورت و استفاده از راهنمایی همدیگر به عبارتی شبکه مشورت و راهنمایی در شرکت‌های موفق از شرایط بسیار مطلوب‌تری نسبت به شرکت‌های ناموفق برخوردارند.

مشاوره و راهنمایی یکی از مؤلفه‌های مهم در فعالیت‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی نظیر تعاونی‌هاست. میزان مشاوره و راهنمایی درباره قوانین و مقررات، برنامه‌ها و سیاست‌های تعاونی، اطلاعات فنی و تخصصی تعاون، اطلاعات همفکری در مدیریت تعاون، اطلاعات بازاریابی محصولات، به اشتراک‌گذاری اطلاعات در خصوص تعاونی، همکاری در آموزش و تحقیق و دادوستد، مشاوره و همکاری در مشکل‌یابی، مشارکت منابع مالی و انسانی و تبادل یافته‌ها به‌منظور پیدا کردن راه‌حل‌ها در تعاونی‌های مورد مطالعه مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل نشان می‌دهد که وضعیت موجود راهنمایی و مشاوره بین اعضا در تعاونی‌های موفق در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارد. لذا در مقایسه نمودارهای زیر مشاهده می

نمودار ۷- وضعیت مشاوره و راهنمایی در تعاونی‌های موفق

نمودار ۸ - وضعیت مشاوره و راهنمایی در تعاونی‌های ناموفق

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بود، اما وضعیت مشاوره و همکاری در مشکل یابی، اطلاعات همفکری در مدیریت تعاون، مشارکت منابع مالی و انسانی و تبادل یافته‌ها به‌منظور پیدا کردن راه‌حل‌ها در وضعیت نامطلوبی قرار نداشت. لذا اولاً پیشنهاد می‌شود که شرکت‌های تعاونی روستایی غیر موفق هر ساله رسالت خود را مورد بررسی و رصد قرار دهند و اقدامات لازم جهت دستیابی به اهداف و مأموریت‌های خود را اتخاذ کنند و همچنین به‌طور مرتب محیط درونی و بیرونی تعاونی‌ها توسط مدیران و اعضا تحلیل شوند و تدابیر مقتضی گرفته و کارگاه‌های تخصصی به‌منظور آشنایی بیشتر مدیران و کارکنان جهت تحلیل محیط و هدف‌گذاری برگزار شود. دوم اینکه، پیشنهاد می‌شود که شرکت‌های تعاونی روستایی عملکرد خود را در خرید و تهیه مواد و وسایل مورد احتیاج مصرف شخصی و خانوادگی یا حرفه‌ای اعضا ارتقا دهند و شرکت خدمات خود را از طریق نظرسنجی اعضا ارتقا ببخشند و با نیازسنجی از آن‌ها خدمات مورد نیاز آن‌ها را فراهم کنند. همچنین، پیشنهاد می‌شود که بهره‌وری و اثربخشی خدمات به

یافته‌های تحقیق نشان داد که میزان مفید و ثمربخش بودن ارتباط در زمینه‌ی دستورالعمل، مشاوره و مبادله اطلاعات در تعاونی‌ها مطلوب است، ولی وضعیت بحث و گفتگو دوطرفه در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. لذا پیشنهاد می‌شود که شرکت‌های تعاونی روستایی با شرکت‌های همتای دیگر به‌صورت مستمر در ارتباط باشند و مسائلی که با آن مواجه هستند را از طریق برگزاری جلسات کاری به اشتراک بگذارند و به تبادل اطلاعات بپردازند، تعاونی‌ها باید دانش تجربه‌شده خود را با دیگر تعاونی‌ها به اشتراک بگذارند و نشست جهت تبادل اطلاعات و دانش‌افزایی به‌صورت ماهیانه داشته باشند.

بررسی وضعیت مشاوره تولید، اطلاعات درباره قوانین و مقررات، برنامه‌ها و سیاست‌های تعاونی، اطلاعات فنی و تخصصی تعاون، اطلاعات همفکری در مدیریت تعاون، اطلاعات بازاریابی محصولات، به اشتراک‌گذاری اطلاعات در خصوص تعاونی، همکاری در آموزش و تحقیق و دادوستد در تعاونی‌ها نیز مطلوب

مشارکت داده شوند و ایده‌ها و پیشنهادهای کارکنان موردبررسی قرار گیرند. جهت عملی کردن این پیشنهاد می‌توان جلسات هفتگی متعددی با کارکنان اندیشیده شود تا از طریق آن ایده‌ها و نظرات کارکنان جمع‌آوری و پی‌گیری گردد. دوم اینکه، در شرکت‌های تعاونی روستایی محیطی فراهم شود که کارکنان به‌صورت داوطلبانه به تبادل دانش بپردازند و ارتباط صمیمی با دیگر همکاران و اعضای هیئت‌مدیره داشته باشند. سوم اینکه، پیشنهاد می‌شود که موانع و مشکلات مقرراتی و آیین‌نامه‌ای در مسیر توسعه مبادلات درون‌شبکه‌ای و صادرات خارجی تشکل‌ها و اعلام آن به سازمان مرکزی تعاون روستایی و سایر مراجع ذی‌ربط جهت اصلاح شناسایی شود.

در پایان پیشنهاد می‌شود که دانش فنی و مدیریتی در سطح شرکت‌ها با اجرای برنامه تربیت مدیران عامل حرفه‌ای و ارکان در شرکت‌ها و بالابردن کارایی نیروی انسانی از طریق گسترش آموزش‌های فنی و تخصصی ارتقا یابد. همچنین، پیشنهاد می‌شود که قدرت چانه‌زنی و احقاق حقوق صنفی تولیدکنندگان و بهره‌برداران از طریق حضور در مراجع تصمیم‌گیر و تصمیم‌ساز با استفاده از جایگاه قانونی تشکل‌ها و تعاونی‌ها در اسناد بالادستی افزایش یابد؛ و کلام آخر اینکه، پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزی و نظارت بر بهبود فرآیندهای ایجاد و استقرار، فعالیت، برگزاری مجامع تعاونی‌ها، تشکل‌ها، با تأکید بر کاهش شکاف بین اعضا با شبکه‌ها، افزایش تعامل بین اعضا با شبکه صورت گیرد.

مشارکت نویسندگان

تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان از طریق توسعه مبادلات درون‌شبکه‌ای و با ایجاد مراکز عرضه مستقیم محصولات و بارانداز ارتقا یابد

نتایج همبستگی پیرسون نیز نشان داد که ضریب همبستگی پویایی سازمانی، احساس تعلق و همدلی، سبک‌رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی با عملکرد تعاونی‌ها مثبت و معنادار است. یافته‌ها نشان از رابطه سرمایه اجتماعی با عملکرد شرکت‌های تعاونی داشت. این رابطه مثبت و معنی‌دار بود. برای پیش‌بینی عملکرد تعاونی‌ها از تحلیل رگرسیون استفاده شد. نتایج نشان داد که پویایی سازمانی $18/5$ درصد، احساس تعلق و همدلی $11/8$ ، سبک‌رفتاری متفاوت $4/2$ ، سطح اجتماعی متفاوت $1/9$ ، اعتماد اجتماعی $1/2$ ، مشارکت اجتماعی میزان $12/5$ درصد و روابط اجتماعی میزان $9/5$ از تغییرات عملکرد تعاونی‌ها را پیش‌بینی می‌کنند. این متغیرها در مجموع قادر به پیش‌بینی حدود $79/6$ درصد از تغییرات عملکرد تعاونی‌ها بودند. همچنین نتایج تحلیل واریانس نشان داد که پویایی سازمانی، احساس تعلق و همدلی، سبک‌رفتاری متفاوت، سطح اجتماعی متفاوت، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی اثر معنی‌داری بر عملکرد تعاونی‌ها دارند. نتایج تحقیق حاضر با بخشی از یافته‌های مرتبط اکبری دولت‌آبادی (Akbari Dolatabadi, 2017)، میر فردی و همکاران (Mirfardi et al, 2016)، پرنده‌آورد (1390) و ریید و هیکی (Reed & Hickey, 2016) همسو است.

در این رابطه، پیشنهاد می‌شود: اولاً جهت ارتقای اعتماد سازمانی، کارکنان در تصمیمات مدیریتی

داده‌ها و اطلاعات، بررسی و پایش، نظارت و سرپرستی و تأمین مالی).

قدردانی و تشکر

این پژوهش تحت کمک مالی هیچ سازمان و ارگانی نبوده است.

موسی اعظمی: (مفهوم‌پردازی، روش‌شناسی، بررسی و پایش، نگارش، بازبینی و ویرایش، مدیریت پروژه و تأمین مالی)؛ مهرداد پویا: (مفهوم‌پردازی، روش‌شناسی و نرم‌افزار، تحلیل داده‌ها و اطلاعات نگارش، بازبینی و ویرایش)؛ و جواد مرادی مردم‌نگاری (جمع‌آوری

- Aazami, M., & Pouya, M. (2019). Knowledge Mapping of Water Governance: Introduction of a New Approach for Managing Agricultural Research. *Journal of Agricultural Education Administration Research*, 11(50), 106-126. doi: 10.22092/jaeer.2020.128026.1657(in Persian).
- Akbari Dolatabadi, M. (2017) Investigating the success of rural production cooperatives in Isfahan province and the effect of education on them, Isfahan University of Technology, Faculty of Agricultural Engineering(in Persian).
- Ayoade, A. R., Akintonde, J. O., & Oyelere, G. O. (2012). Factors Affecting Adoption of Appropriate Technologies on Cassava Production in Oriire Local Government Area of Oyo State, Nigeria. *International Research Journal of Agricultural Science and Soil Science*, 2(3), 89-93.
- Bernard, T., & Spielman, D. J. (2009). Reaching the rural poor through rural producer organizations? A study of agricultural marketing cooperatives in Ethiopia. *Food policy*, 34(1), 60-69.
- Bodin, Ö., & Crona, B. I. (2009). The role of social networks in natural resource governance: What relational patterns make a difference? *Global environmental change*, 19(3), 366-374.
- Bodin, Ö., & Prell, C. (Eds.). (2011). *Social networks and natural resource management: uncovering the social fabric of environmental governance*. Cambridge University Press.
- Borqatti, S. P., Everett, M. G., & Johnson, J. C. (2018). *Analyzing social networks*. Sage.
- Cadger, K., Quaicoo, A. K., Dawoe, E., & Isaac, M. E. (2016). Development interventions and agriculture adaptation: a social network analysis of farmer knowledge transfer in Ghana. *Agriculture*, 6(3), 32.
- Crozet, M. (2011) *Cooperatives for people – centred Rural Development*. ILO.
- Fischer, E., & Qaim, M. (2012). Linking smallholders to markets: determinants and impacts of farmer collective action in Kenya. *World development*, 40(6), 1255-1268.
- Ghorbani, M., Azarnivand, H., Mehrabi, A., Bastani, S., Jafari, M., & Nayebe, H. (2012). Social network analysis: A new approach in policy-making and planning of natural resources co-management. *Journal of Range and Watershed Management*, 65(4), 553-568. doi: 10.22059/jrwm.2012.32053.
- Ghorbani M, Rahimi K, Jafari M, Tavili A. (2015) Analyzing the social capital in rangeland stakeholders network for adaptive co-management (ACM) *Journal of Rangeland*, 9(1), 91-105 (in Persian).
- Haseen, S & Khan, R. (2011), *Indian agriculture and food security: problem and prospects*, Munich Personal RePEc Archive Paper, Germany.
- Mirfardi, A., and Ahmadi, S., and Rostami, J. (2016). Investigating the impact of social capital components on the performance of agricultural and industrial cooperative companies in Boyer Ahmed city. *Applied Sociology (Isfahan University Humanities Research Journal)*, 28(4) (68 series), 31-51(in Persian).
- Parand Avar, K. (2012), *investigating the amount of social capital and its effect on the success of rural cooperative companies (case study: West Islamabad city)*. Master's thesis in the field of agricultural extension and education, Razi University (in Persian).
- Rahimi, G. (2006). Performance evaluation and continuous improvement of the organization. *Tadbir Magazine*, 17 (172): 1-6
- Reed, G., & Hickey, G.M. (2016) Contrasting innovation networks in smallholder agricultural producer cooperatives: Insights from the Niayes Region of Senegal. *Journal of Co-operative Organization and Management*, <http://dx.doi.org/10.1016/j.jcom.2016.09.001>
- Vani, G. (2011). Evolution of Human Resource Management. *Review of Management*, 1(2), 127-133.